

ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто методи оцінювання фінансового стану підприємства, включно з фінансовими коефіцієнтами, інтегральними показниками та стрес-тестуванням, а також управлінські заходи для підтримки та підвищення кредитоспроможності.

Ключові слова: конкурентоспроможність, управління фінансами, фінансові коефіцієнти, фінансовий контроль.

TOOLS FOR MANAGING ENTERPRISE CREDITWORTHINESS IN THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM

Abstract

The article examines methods for assessing a company's financial condition, including financial ratios, integrated indicators, and stress testing, as well as managerial measures to maintain and improve creditworthiness.

Key words: competitiveness, financial management, financial ratios, financial control.

Вступ

У сучасних умовах макроекономічної нестабільності та зростання вимог кредиторів особливої актуальності набуває проблема забезпечення та підтримки належного рівня кредитоспроможності підприємства. Саме від ефективності управління кредитоспроможністю залежить здатність суб'єкта господарювання залучати зовнішні фінансові ресурси, підтримувати безперервність операційної діяльності та реалізовувати стратегічні інвестиційні проекти. У цьому контексті особливе значення мають інструменти управління кредитоспроможністю, які в системі фінансового менеджменту дозволяють не лише оцінювати поточний стан платоспроможності, а й впливати на структуру капіталу, грошові потоки, оборотність активів та рівень фінансових ризиків. Використання сучасних аналітичних і організаційних методів дає змогу підприємству не лише підтримувати стабільний рівень кредитоспроможності, а й цілеспрямовано підвищувати його, забезпечуючи фінансову стійкість і довгостроковий розвиток.

Результати дослідження

Кредитоспроможність – це здатність підприємства повністю та своєчасно розраховуватися за своїми борговими зобов'язаннями, що є ключовою умовою для залучення фінансових ресурсів і підтримки фінансової стабільності [1]. Це означає, що кредитоспроможність підприємства базується не лише на поточній його платоспроможності, а й на прогнозованій здатності генерувати достатні грошові потоки в майбутньому. Тому постає необхідність її цілеспрямованого формування та підтримки, що зумовлює перехід від констатації фактичного фінансового стану до активного управління чинниками, що визначають рівень кредитоспроможності.

Одним із базових інструментів управління кредитоспроможністю є методи оцінювання фінансового стану, що включають розрахунок фінансових коефіцієнтів, інтегральних показників, моделювання та стрес-тестування, що в поєднанні дозволяє сформувати об'єктивну картину фінансового стану підприємства.

Фінансові коефіцієнти ліквідності, платоспроможності та структури капіталу, які дозволяють оцінити здатність підприємства забезпечити покриття поточних зобов'язань за рахунок оборотних активів.

Інтегральні показники кредитного ризику узагальнюють декілька ключових аспектів фінансового стану, а саме: рівень ліквідності та платоспроможності підприємства; структуру і співвідношення

власного та позикового капіталу; здатність генерувати стабільні грошові потоки; показники рентабельності діяльності, ділову активність та оборотність активів. Крім того, такі показники враховують динаміку фінансових результатів у часі, що дозволяє оцінити не лише поточний стан підприємства, а й тенденції його розвитку [2]. Узагальнення цих параметрів у єдиному індексі або рейтинговій оцінці дає можливість комплексно визначити рівень кредитного ризику, порівняти підприємство з іншими суб'єктами господарювання та сформулювати обґрунтовані управлінські рішення щодо умов кредитування або необхідності зміцнення його фінансової стійкості

Сценарне моделювання та стрес-тестування, що дозволяють проаналізувати поведінку підприємства у різних ринкових умовах та перевірити його здатність витримувати несприятливі шоки.

Ці інструменти забезпечують основу для стратегічного аналізу та прийняття зважених фінансових рішень.

Окрім безпосереднього оцінювання рівня кредитоспроможності, важливу роль відіграє застосування комплексу управлінських інструментів, спрямованих на її підтримку та підвищення. Насамперед це стосується оптимізації структури фінансування, яка передбачає раціональне співвідношення власного і позикового капіталу. Збільшення частки власних коштів у структурі джерел фінансування зменшує залежність підприємства від зовнішніх кредиторів, знижує фінансові ризики та позитивно впливає на оцінку його надійності [3].

Важливим напрямом є також ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. Прискорення обігу дебіторської заборгованості, контроль за своєчасністю розрахунків і оптимізація термінів платежів постачальникам сприяють підтриманню належного рівня ліквідності та стабільності грошових потоків. З цією метою підприємства можуть використовувати фінансові інструменти, зокрема факторинг, який дозволяє оперативнo мобілізувати грошові ресурси та зменшити обсяг простроченої заборгованості [3].

Суттєве значення має постійний моніторинг платіжної дисципліни контрагентів і систематична оцінка їх фінансової надійності, що мінімізує ризик неплатежів і втрат ліквідності. У свою чергу, ефективне інформаційне забезпечення управління кредитоспроможністю ґрунтується на системному зборі, обробці та аналізі фінансової інформації як про внутрішній стан підприємства, так і про зміни у зовнішньому середовищі [4]. Такий комплексний підхід дозволяє своєчасно виявляти потенційні загрози та приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо зміцнення кредитоспроможності.

У сучасних умовах доцільно впроваджувати механізми забезпечення дотримання нормативних вимог у процес управління кредитоспроможністю. Це передбачає приведення внутрішніх процедур у відповідність до чинного законодавства, фінансових стандартів і регуляторних вимог, а також налагодження прозорості та ефективної взаємодії з кредиторами й контролюючими органами. Організаційні інструменти такого управління охоплюють формування та реалізацію корпоративної політики управління ризиками, уніфікацію процедур оцінювання кредитоспроможності, а також запровадження систем внутрішнього контролю й регулярного аудиту фінансових показників, що визначають здатність підприємства своєчасно обслуговувати боргові зобов'язання.

Висновки

Отже, інструменти управління кредитоспроможністю підприємства охоплюють як методи оцінювання фінансового стану, так і комплекс управлінських заходів, спрямованих на підтримку фінансової стійкості. Застосування їх у системі фінансового менеджменту підвищує здатність підприємства залучати зовнішні ресурси, зменшує ризики неплатоспроможності та забезпечує стабільний розвиток у складних економічних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Колесніченко А. С., Петрученко Ю. М. Концептуальні засади фінансового управління кредитоспроможністю компанії. Ефективна економіка : електрон. журнал. 2024. №8. 15 с. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.66>.
2. Абрамова А. С. Внутрішній аналіз платоспроможності підприємства як елемент системи управління та попередження зниження рівня його кредитоспроможності. Економіка і суспільство, 2018. № 18. С. 702–707. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-98>.
3. Головка О. Г., Губарев О. О., Пономарьова А. Ю. Удосконалення управління кредитоспроможністю підприємств. Modern Economics. 2020. № 21(2020). С. 52-58. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V21\(2020\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V21(2020)-08).
4. Панічук О. В. Інформаційне забезпечення управління кредитоспроможністю. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції "Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу", 17-19 квітня 2024 р. [відп. ред. та упоряд. В. В. Храпкіна, К. В. Пічик] ; Національний університет "Києво-Могилянська академія" [та ін.]. Київ : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2024. Т. 1. С. 600-602. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/30067>.

Віталій Володимирович Зянько – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Антонюк Анна Вячеславівна – здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Zianko Vitalii – Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine.

Antonuk Anna – Bachelor's degree student, Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine.